

Ірина Піц
кандидат педагогічних наук, доцент,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
Україна
i.pits@chnu.edu.ua

Irina Pits
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Yurii Fedkovych Chernivtsi National University
Ukraine
i.pits@chnu.edu.ua

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОБОТИ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ ПРИВАТНОГО ТИПУ

SOCIO-PEDAGOGICAL ASPECTS OF TRAINING FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS TO WORK IN PRIVATE EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Одним із завдань початкової освіти є набуття знань учнями, збереження та зміцнення їх фізичного, психічного і духовного здоров'я. Це сприяє формуванню молодого покоління у любові до Батьківщини, до своєї родини, друзів, однокласників. Існуюча мережа початкової освіти не завжди задовольняє потреби у необхідному рівні знань учнів початкової школи. Це викликане низкою причин: класи перевантажені, у багатьох випадках школи розміщені на значній віддалі від місця проживання учнів. Перехід на дистанційну форму навчання висвітлив ще одну проблему – недостатнє комп'ютерне забезпечення освітнього процесу, присутність батьків при підготовці учнів.

Відповідно вчителі шукають нові форми і методи забезпечення якості навчання учнів початкової школи. Особливу увагу звертають саме на початкову школу, адже від того, яка буде закладена основа для подальшого навчання, буде залежати результат підготовки молодого покоління до життя, до ринкових

відносин. Окрім інноваційних форм і методів навчання все більше місця в системі освіти займають приватні заклади освіти, яким притаманні певні особливості.

Актуальність проблеми підготовки учнів початкової школи проявляється у нормативних документах щодо розвитку середньої та дошкільної освіти (Законом України [8] «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу») передбачено обов'язковість здобуття дошкільної освіти дітьми старшого дошкільного віку. Це обумовлено особливостями розвитку дітей молодшого шкільного віку, що допоможе підготувати дітей до навчання у старшій школі. З метою підвищення якості підготовки учнів початкової школи в багатьох містах України відкриваються приватні навчальні заклади, які проводять соціально-педагогічну діяльність. Хоч, поки що, таких закладів не багато, попит на такі школи з кожним роком збільшується.

Приватні установи в класах для молодших школярів працюють повний день (з наданням повного комплексу послуг – утримання, харчування, навчання та освіти). Це задовольняє працюючих батьків.

У таких школах багато уваги приділяють ігровій діяльності дітей, особливо в 1-2 класах. Дитина в грі набуває пізнавального інтересу до тої чи іншої проблеми, граючи навчається.

Велика увага приділяється розвивальному навчанню. В розвиваюче заняття входить: навчання основ грамоти; навчання основ лічби; розвиток пам'яті (слухової, зорової, оперативної і т.д.); розвиток уваги; розвиток логічного мислення; розвиток уяви.

Велика увага приділяється розвитку пізнавальних (когнітивні) здібностей дітей. Деякі вчені такі здібності відносять до інтелектуальних або загальних [1]. А інші вчені до пізнавальних здібностей відносять «сенсорні здібності (сприйняття предметів та їхніх зовнішніх властивостей) та інтелектуальні, що забезпечують продуктивне оволодіння й оперування знаннями, знаковими системами» [6, с. 242].

Особливе місце у підготовці учнів початкової школи займає формування пізнавального інтересу [2]. Значне місце у цьому процесі займає узагальнення, творчий прояв у виконанні

різноманітних завдань. Більшість науковців це розглядають як загальний чинник і умови розвитку достатнього рівня пізнавальних здібностей. [7, с. 173-179].

Науковці [2], вважають, що відносини між учнями, учнями і вчителем сприяють розвитку пізнавального інтересу. Тому в завдання вчителя входить створити дружній, міцний колектив, де учні легко обмінюючись думками навчають один одного.

Наступним завданням учителя є розвинути в учнів такі якості, як увага, пам'ять, мислення [4, с. 115]. Ці процеси закладають основу для подальшого розвитку дитини. Увага виступає як форма, здатність організації цього процесу. К. Ушинський увагу визначає як двері, через які проходить все, що тільки входить в душу людини із зовнішнього світу. Уміння бути уважним має значення не тільки в збагаченні дітей знаннями, вміннями і навиками, але і в розвитку їх особистості. Уміння бути уважним забезпечує те, що після проведених позаурочних занять учень не потребує додаткової підготовки вдома. Тому в приватних навчальних закладах намагаються розвинути увагу школярів. Адже батьки, відправляючи дитину в приватну школу, чекають, що учні все будуть засвоювати саме там.

Увага тісно пов'язана з розумовою діяльністю. З метою її інтенсифікації вчителі готують спеціальні завдання, які є індивідуальними, що залежить від ступеня розвитку дитини. Такий індивідуальний підхід дозволяє не випускати з поля зору кожен дитину, забезпечивши таким чином успішний розвиток дитини.

Увага учнів початкової школи є нестійкою і вони легко відволікаються. Особливо це стосується учнів 1-2 класів. Один і тим же видом діяльності буде цікавити учнів не довгий період часу. Тому потрібно переключати учня з одного виду діяльності на інший [4, с. 116, 117].

У цей же період важливо розвивати пам'ять. Прийшовши в школу, діти вже уміють запам'ятовувати довільно, проте це уміння недосконале.

Мимовільне запам'ятовування, як показують дослідження А. Смірнова, П. Зінченко, А. Леонтєва, діти без особливих зусиль запам'ятовують матеріал, який їм цікавий [3, 175-178] Тому ще одним завданням для вчителя є підбирати ті завдання, які будуть розвивати пізнавальний інтерес у учнів. Деякі психологи

вважають, що у дітей 1-2 класів переважає механічне запам'ятовування. Так, Е. Мейман стверджував, що логічна пам'ять починає переважати тільки в 13-14-літньому віці. В. Штерн вважав, що розуміння сенсу слів в дитячому віці має мале значення [4, с. 184-186].

Аналізуючи результати дослідження одержані дані, А. Смірнов [5, с. 285-299]. відмічає низку ступенів запам'ятовування тексту. Перший ступінь характеризується простим багаторазовим читанням, однаковою і одноманітною роботою над текстом протягом всього процесу запам'ятовування. На другому ступені з'являється деяка різноманітність при читанні, але вона виражена ще тільки об'єктивно.

Запам'ятовування супроводжується відтворенням матеріалу, який запам'ятовували. Учні початкової школи здатні відтворювати матеріал на основі фантазування і завдання вчителя зрозуміти суть їх фантазій, підтримати і сприяти продовженню. При цьому з'являється інтерес до матеріалу, оскільки учень може на свій розсуд інтерпретувати поданий матеріал. Потрібно тільки прослідкувати за правильністю його відтворення.

Ще однією категорією є мислення. Питання про розумові можливості учнів початкової школи має бути в полі зору кожного вчителя. Особливо це виявляється на уроках математики, де від дій з конкретними предметами учень переходить до розумових операцій з числом [2, с. 264-282].

При підготовці майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності ми не виділяємо окремі заняття на розгляд методики проведення занять у приватних школах, тільки підкреслюємо особливості роботи в школах такого типу. Про ці особливості ми вказали у тексті.

Література

1. Голуб Н.М. Умови формування стійких пізнавальних інтересів у дітей 6-річного віку: Матеріали IV Міжнародної наук.-практ. конф. Сучасні проблеми гуманізації та гармонізації управління. – Харків: Українська Асоціація «Жінки в науці та освіті», ХНУ ім.В.Н.Каразіна.2003. С 123-127.

2. Давидов В.В. Види узагальнення у навчанні. М. 1972. 290 с.

3. Загальна психологія: Підручник. К.: Либідь, 2005. 464 с.

4. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія: Навч. посібник. К.: МАУП. 2000. 256 с.

5. Смірнов А. А. Психологія дитини і підлітка. М.: 1986. 254 с.

6. Улькіна Т.В. До проблеми дослідження проявів і психологічного змісту пізнавальних здібностей у дітей дошкільного і молодшого шкільного віку: Збірник наукових праць НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 11. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2000. 248 с.

7. Улькіна Т.В. Особливості змісту пізнавальних здібностей. Рання психодіагностика та психологічна підтримка обдарованих дітей з особливими потребами. Актуальні проблеми виховання та навчання студентів з особливими потребами: Збірник наукових праць. К.: Університет «Україна» 2002. Випуск 1. 180 с.

8. Закон України «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу» URL:<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2442-17> (дата звернення 4.05.2021).